

**PROTOKÓŁ Z NAGOI DO KONWENCJI O RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ
DOTYCZĄCY DOSTĘPU DO ZASOBÓW GENETYCZNYCH
ORAZ UCZCIWEGO I SPRAWIEDLIWEGO PODZIAŁU KORZYŚCI
WYNIKAJĄCYCH Z ICH WYKORZYSTANIA**

Strony niniejszego Protokołu,

Będąc Stronami Konwencji o różnorodności biologicznej, zwanej dalej "Konwencją",

Przypominając, że uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych jest jednym z trzech podstawowych celów Konwencji oraz uznając, że Protokół prowadzi do wdrażania tego celu Konwencji,

Potwierdzając suwerenne prawa Państw do ich zasobów naturalnych i zgodnie z postanowieniami Konwencji,

Przypominając dalej Artykuł 15 Konwencji,

Uznając ważny wkład w zrównoważony rozwój dokonywany przez transfer technologii oraz współpracę przy budowaniu potencjału badawczego i innowacyjnego w celu zwiększenia wartości użytkowej zasobów genetycznych w krajach rozwijających się, zgodnie z Artykułami 16 i 19 Konwencji,

Uznając, że świadomość społeczna dotycząca wartości ekonomicznej ekosystemów i różnorodności biologicznej oraz uczciwego i sprawiedliwego dzielenia się tą wartością ze strażnikami różnorodności biologicznej, stanowią główne bodźce do zachowania różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów,

Uznając potencjalną rolę dostępu i podziału korzyści w ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej, likwidowaniu ubóstwa i utrzymaniu równowagi środowiskowej, i w ten sposób przyczynianiu się do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju,

Potwierdzając związek między dostępem do zasobów genetycznych i uczciwym i sprawiedliwym podziałem korzyści wynikających z wykorzystania takich zasobów,

Uznając znaczenie zapewnienia bezpieczeństwa prawnego dotyczącego dostępu do zasobów genetycznych oraz uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z ich wykorzystania,

Uznając dalej znaczenie promowania równości i uczciwości w negocjowaniu wzajemnie uzgodnionych warunków między dawcami a użytkownikami zasobów genetycznych,

Uznając dalej żywotną rolę, jaką odgrywają kobiety w dostępie i podziale korzyści oraz potwierdzając potrzebę pełnego uczestnictwa kobiet na wszystkich szczeblach tworzenia i wdrażania polityki zachowania różnorodności biologicznej,

Zdecydowane dalej wspierać skuteczne wdrażanie postanowień Konwencji dotyczących dostępu i podziału korzyści,

Uznając, że niezbędne są nowoczesne rozwiązania dotyczące uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi występującymi w sytuacjach transgranicznych lub, dla których nie jest możliwe udzielenie lub uzyskanie uprzedniej zgody,

Uznając znaczenie zasobów genetycznych dla bezpieczeństwa żywnościowego, zdrowia publicznego, zachowania różnorodności biologicznej oraz łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu,

Uznając wyjątkowy charakter rolniczej różnorodności biologicznej, jej specyficznych cech i problemów wymagających odrębnych rozwiązań,

Uznając współzależność wszystkich państw w odniesieniu do zasobów genetycznych dla żywienia i rolnictwa, jak również ich wyjątkowy charakter i znaczenie w osiąganiu bezpieczeństwa żywnościowego na całym świecie oraz dla zrównoważonego rozwoju rolnictwa w kontekście ograniczenia biedy i zmian klimatycznych oraz uznania w tym względzie podstawowej roli Międzynarodowego Traktatu o zasobach genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa Komisji ds. Zasobów Genetycznych dla Wyżywienia i Rolnictwa FAO,

Będąc świadomymi Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych (2005) Światowej Organizacji Zdrowia i znaczenia zapewnienia dostępu do ludzkich patogenów dla celów profilaktyki i reagowania w sprawach zdrowia publicznego,

Przyjmując do wiadomości, że obecnie prowadzone są prace związane z dostępem i podziałem korzyści prowadzone obecnie na innych międzynarodowych forach,

Przypominając Wielostronny System Dostępu i Podziału Korzyści ustanowiony w ramach Międzynarodowego Traktatu o zasobach genetycznych roślin dla żywienia i rolnictwa, wypracowany zgodnie z Konwencją,

Uznając, że międzynarodowe instrumenty dotyczące dostępu i podziału korzyści powinny wzajemnie się wspierać, mając na uwadze osiągnięcie celów Konwencji,

Przypominając adekwatność Artykułu 8(j) Konwencji w odniesieniu do tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi oraz uczciwym i sprawiedliwym podziałem korzyści wynikających z wykorzystania takiej wiedzy,

Zauważając wzajemne zależności pomiędzy zasobami genetycznymi a tradycyjną wiedzą i ich nierozłączny związek dla społeczności tubylczych i lokalnych, znaczenie tradycyjnej wiedzy dla ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów oraz dla zapewnienia odpowiednich warunków życia tych społeczności,

Uznając różnorodność warunków, w których wiedza tradycyjna dotycząca zasobów genetycznymi jest posiadana lub jest własnością społeczności tubylczych i lokalnych,

Będąc świadomymi, że prawem społeczności tubylczych i lokalnych jest określenie prawowitych posiadaczy ich tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi w obrębie ich społeczności,

Uznając dalej wyjątkowe warunki, w których tradycyjna wiedza dotycząca zasobów genetycznych jest posiadana w krajach w formie ustnej, udokumentowanej lub w innych formach, odzwierciedlając bogate dziedzictwo kulturowe związane z ochroną i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej,

Zwracając uwagę na Deklarację Narodów Zjednoczonych o prawach ludności tubylczej,

Stwierdzając, że nic w niniejszym Protokole nie będzie rozumiane jako ograniczające lub likwidujące istniejące prawa społeczności tubylczych i lokalnych,

Uzgodniły, co następuje:

ARTYKUŁ 1

CEL

Celem niniejszego Protokołu jest uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych, w tym przez odpowiedni dostęp do zasobów genetycznych oraz przez odpowiedni transfer właściwych technologii, z uwzględnieniem wszystkich praw do tych zasobów i technologii, a także odpowiednie finansowanie, tym samym wnosząc wkład w ochronę różnorodności biologicznej i zrównoważone wykorzystanie jej elementów.

ARTYKUŁ 2

DEFINICJE

Definicje określone w Artykule 2 Konwencji mają zastosowanie do tego Protokołu. Dodatkowo dla celów niniejszego Protokołu:

- (a) “Konferencja Stron” oznacza Konferencję Stron Konwencji;
- (b) “Konwencja” oznacza Konwencję o różnorodności biologicznej;
- (c) “Wykorzystanie zasobów genetycznych” oznacza prowadzenie prac badawczo-rozwojowych nad genetycznym i/lub biochemicznym składem zasobów genetycznych, także przez zastosowanie biotechnologii, zgodnie z jej definicją w Artykule 2 Konwencji;
- (d) “Biotechnologia”, jak zdefiniowano w Artykule 2 Konwencji, oznacza każde rozwiązanie technologiczne, które wykorzystuje systemy biologiczne, żywe organizmy lub ich pochodne do wytworzenia lub modyfikowania produktów lub procesów;
- (e) “Pochodna” oznacza naturalnie występujący związek chemiczny otrzymany na skutek ekspresji genów lub metabolizmu zasobów biologicznych lub genetycznych, nawet jeżeli nie zawiera ona funkcjonalnej jednostki dziedziczności.

ARTYKUŁ 3

ZAKRES

Niniejszy Protokół ma zastosowanie do zasobów genetycznych w zakresie Artykułu 15 Konwencji i do korzyści wynikających z wykorzystania takich zasobów. Niniejszy Protokół ma również zastosowanie do tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi w ramach Konwencji oraz do korzyści wynikających z wykorzystania takiej wiedzy.

ARTYKUŁ 4

ZWIĄZKI Z MIĘDZYNARODOWYMI POROZUMIENIAMI I INSTRUMENTAMI

1. Postanowienia niniejszego Protokołu nie wpływają na prawa i obowiązki żadnej ze Stron wynikające z jakiegokolwiek istniejącej umowy międzynarodowej, z wyjątkiem, gdy realizacja takich praw i obowiązków mogłaby spowodować znaczące szkody lub zagrozić różnorodności biologicznej.

Celem niniejszego ustępu nie jest stworzenie hierarchii pomiędzy Protokołem i innymi międzynarodowymi instrumentami.

2. Nic w niniejszym Protokole nie ograniczy Stron w opracowywaniu i wdrażaniu innych stosownych umów międzynarodowych, włącznie z innymi specjalistycznymi porozumieniami o dostępie i podziale korzyści, pod warunkiem, że wspierają one i nie są sprzeczne z celami Konwencji i Protokołu.

3. Niniejszy Protokół jest wdrażany w sposób wzajemnie wspierający się z innymi międzynarodowymi instrumentami właściwymi dla niniejszego Protokołu. Należy uwzględnić aktualnie prowadzone prace lub wypracowane rozwiązania w ramach takich międzynarodowych instrumentów i właściwych organizacji międzynarodowych, pod warunkiem, że wspierają one i nie są sprzeczne z celami Konwencji i Protokołu.

4. Niniejszy Protokół jest instrumentem wdrożeniowym postanowień Konwencji dotyczących dostępu i podziału korzyści. W przypadku, gdy mają zastosowanie specjalistyczne instrumenty dostępu i podziału korzyści, które są spójne, i nie są sprzeczne z celami Konwencji i z niniejszym Protokołem, niniejszy Protokół nie ma zastosowania dla Strony lub Stron tych specjalistycznych instrumentów, w zakresie określonych zasobów genetycznych objętych przez dany instrument i do jego celów.

ARTYKUŁ 5

UCZCIWY I SPRAWIEDLIWY PODZIAŁ KORZYŚCI

1. Zgodnie z Artykułem 15, ustęp 3 i 7 Konwencji, korzyści wynikające z wykorzystania zasobów genetycznych, jak również ich późniejszych zastosowań i komercjalizacji są dzielone w sposób uczciwy i sprawiedliwy ze Stroną dostarczającą zasoby genetyczne, to jest krajem pochodzenia tych zasobów lub Stroną, która pozyskała te zasoby zgodnie z Konwencją. Takie dzielenie odbywa się w oparciu o wspólnie uzgodnione warunki.

2. Każda Strona podejmuje, jeśli to stosowne, środki legislacyjne, administracyjne lub polityczne, w celu zapewnienia, że korzyści, powstające na skutek wykorzystania zasobów genetycznych będących w posiadaniu społeczności tubylczych i lokalnych zgodnie z krajowym ustawodawstwem dotyczącym praw do tych zasobów, które posiadają te społeczności tubylcze i lokalne, są dzielone w sposób uczciwy i sprawiedliwy z zainteresowanymi społecznościami, w oparciu o wzajemnie uzgodnione warunki.

3. W celu wdrożenia powyższego ustępu 1, każda Strona, jeśli to stosowne, podejmuje działania legislacyjne, administracyjne lub polityczne.

4. Korzyści mogą obejmować korzyści finansowe i niefinansowe, łącznie z wymienionymi w Załączniku, ale nie ograniczone do nich.

5. Każda Strona podejmuje, jeśli to stosowne, działania legislacyjne, administracyjne lub polityczne w tym celu, żeby korzyści wynikające z wykorzystania tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi były dzielone w sposób uczciwy i sprawiedliwy ze społecznościami tubylczych i lokalnymi posiadającymi taką wiedzę. Takie dzielenie się odbywa się w oparciu o wspólnie uzgodnione warunki.

ARTYKUŁ 6

DOSTĘP DO ZASOBÓW GENETYCZNYCH

1. Realizując suwerenne prawa do zasobów naturalnych i zgodnie z krajowym ustawodawstwem lub przepisami wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści, dostęp do zasobów genetycznych w celu ich wykorzystania jest przedmiotem uprzedniej zgody Strony dostarczającej te zasoby, czyli państwa pochodzenia tych zasobów lub Strony, która pozyskała te zasoby zgodnie z Konwencją, o ile nie zostało to inaczej określone przez tę Stronę.

2. Zgodnie z prawodawstwem krajowym, każda Strona podejmuje, jeśli stosowne, działania mające na celu zapewnienie, że uprzednia zgoda lub akceptacja oraz udział społeczności tubylczych i lokalnych, tam gdzie on został prawnie ustanowiony do uzyskania dostępu do takich zasobów, zostały uzyskane.

3. Zgodnie z ustępem 1 powyżej, każda Strona potrzebująca uprzedniej zgody podejmuje niezbędne, odpowiednie środki legislacyjne, administracyjne lub polityczne, aby:

(a) Zapewnić prawną pewność, jasność i przejrzystość krajowego ustawodawstwa lub przepisów wykonawczych związanych z dostępem i podziałem korzyści;

(b) Zapewnić uczciwe i nie arbitralne zasady i procedury dostępu do zasobów genetycznych;

(c) Zapewnić informacje dotyczące tego, jak ubiegać się o uprzednią zgodę;

(d) Zapewnić wydanie przez właściwe krajowe władze jasnej i przejrzystej decyzji na piśmie, przy niskich kosztach postępowania i w rozsądnym okresie czasu;

(e) Zapewnić wydanie w momencie realizacji dostępu pozwolenia lub jego odpowiednika jako dowodu decyzji o przyznanej uprzedniej zgodzie i o ustanowieniu wzajemnie uzgodnionych warunków, oraz jednocześnie powiadomić System wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści;

(f) Tam, gdzie ma to zastosowanie, i zgodnie z krajowym prawodawstwem, określić kryteria i/lub procedury dla uzyskania uprzedniej zgody lub akceptacji oraz udziału społeczności tubylczych i lokalnych w procesie dostępu do zasobów genetycznych; i

(g) Ustanowić jasne zasady i procedury wnioskowania i ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków. Warunki te są sporządzane na piśmie i mogą między innymi, zawierać:

(i) Klauzulę o rozwiązywaniu sporów;

(ii) Warunki podziału korzyści, włączając dotyczące praw własności intelektualnej;

(iii) Ewentualne warunki późniejszego wykorzystania przez strony trzecie; i

(iv) Warunki zmian intencji, tam gdzie ma to zastosowanie.

ARTYKUŁ 7

DOSTĘP DO TRADYCYJNEJ WIEDZY ZWIĄZANEJ Z ZASOBAMI GENETYCZNYMI

Zgodnie z krajowym prawem, każda Strona podejmuje, jeśli to stosowne, działania w celu zapewnienia, że tradycyjna wiedza związana z zasobami genetycznymi posiadana przez społeczności tubylczych i lokalne jest udostępniona za uprzednią zgodą lub akceptacją oraz z udziałem tych społeczności tubylczych i lokalnych, oraz że wzajemnie uzgodnione warunki zostały ustanowione.

ARTYKUŁ 8

SZCZEGÓLNE PRZYPADKI

W opracowywaniu i wdrażaniu swojego krajowego prawodawstwa lub przepisów wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści, każda Strona:

(a) Tworzy warunki, aby promować i zachęcać do badań, które wnoszą wkład w ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, szczególnie w krajach rozwijających się, przez uproszczenie procedur dostępu dla badań niekomercyjnych, biorąc pod uwagę potrzebę uwzględnienia możliwej zmiany celu takich badań;

(b) Zwraca należytą uwagę na przypadki aktualnych lub nadchodzących nagłych sytuacji, które zagrażają lub szkodzą zdrowiu ludzi, zwierząt lub roślin, co zostało stwierdzone w kraju lub na świecie. Strony mogą rozważyć potrzebę zapewnienia szybkiego dostępu do zasobów genetycznych oraz szybkiego uczciwego i sprawiedliwego dzielenia się korzyściami wynikającymi z wykorzystania takich zasobów genetycznych, łącznie z dostępem do opieki medycznej, na którą mogą sobie pozwolić ci, którzy jej potrzebują, zwłaszcza w krajach rozwijających się;

(c) Uznaje znaczenie zasobów genetycznych dla wyżywienia i rolnictwa i ich wyjątkową rolę dla bezpieczeństwa żywnościowego.

ARTYKUŁ 9

WKŁAD DO OCHRONY I ZRÓWNOWAŻONEGO UŻYTKOWANIA

Strony zachęcają użytkowników i dawców do przeznaczania korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów.

ARTYKUŁ 10

GLOBALNY WIELOSTRONNY MECHANIZM DZIELENIA SIĘ KORZYŚCIAMI

Strony rozważą potrzebę istnienia i zasady działania globalnego wielostronnego mechanizmu dzielenia się korzyściami, dotyczącego uczciwego i sprawiedliwego dzielenia się korzyściami wynikającymi z wykorzystania zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z tymi zasobami, jakie pojawią się w sytuacjach transgranicznych, lub dla których nie jest możliwe udzielenie lub uzyskanie uprzedniej zgody. Korzyści dzielone przez użytkowników zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi, przez taki mechanizm będą wykorzystywane do wspierania ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów w skali światowej.

ARTYKUŁ 11

WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA

1. W przypadkach, gdy te same zasoby genetyczne znajdują się *in-situ* na terytorium więcej niż jednej Strony, te Strony dążą do współpracy, jeśli to stosowne, z włączeniem zainteresowanych

społeczności tubylczych i lokalnych, tam gdzie ma to zastosowanie, mając na względzie wdrażanie niniejszego Protokołu.

2. Kiedy ta sama tradycyjna wiedza związana z zasobami genetycznymi jest posiadana przez jedną lub więcej społeczności tubylczych i lokalnych w kilku krajach, Strony te dążą do współpracy, jeśli to stosowne, z włączeniem zainteresowanych społeczności tubylczych i lokalnych, tam gdzie ma to zastosowanie, mając na względzie wdrażanie celów niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 12

TRADYCYJNA WIEDZA ZWIĄZANA Z ZASOBAMI GENETYCZNYMI

1. Podczas wdrażania zobowiązań wynikających z niniejszego Protokołu, Strony zgodnie z prawodawstwem krajowym biorą pod uwagę prawo zwyczajowe społeczności tubylczych i lokalnych, protokoły i procedury tych społeczności, dotyczące tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi, tam gdzie znajduje to zastosowanie.

2. Strony, przy aktywnym udziale zainteresowanych społeczności tubylczych i lokalnych, ustanawiają mechanizm informowania potencjalnych użytkowników tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi o ich obowiązkach, włączając środki udostępnione za pomocą Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, w zakresie uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania tej wiedzy.

3. Strony starają się wspierać, o ile to stosowne, wypracowanie przez społeczności tubylcze i lokalne, przy udziale kobiet z tych społeczności:

(a) Społecznych protokołów związanych z dostępem do tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi oraz uczciwym i sprawiedliwym podziałem korzyści wynikających z ich wykorzystania;

(b) Minimalnych wymogów wzajemnie uzgodnionych warunków w celu zabezpieczenia uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi; i

(c) Przykładowych modelowych elementów kontraktów podziału korzyści wynikających z wykorzystania tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi.

4. Strony, podczas wdrażania niniejszego Protokołu, o ile to możliwe, nie ograniczają zwyczajowego wykorzystania i wymiany zasobów genetycznych, i związanej z nimi tradycyjnej wiedzy w obrębie i pomiędzy społecznościami tubylczymi i lokalnymi, zgodnie z celami Konwencji.

ARTYKUŁ 13

KRAJOWE PUNKTY KONTAKTOWE I WŁAŚCIWE WŁADZE KRAJOWE

1. Każda ze Stron wyznacza krajowy punkt kontaktowy dotyczący dostępu i podziału korzyści. Krajowy punkt kontaktowy udostępnia następujące informacje:

(a) Dla wnioskodawców starających się o dostęp do zasobów genetycznych informacje o procedurach uzyskiwania uprzedniej zgody i ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków, w tym dotyczących podziału korzyści;

(b) Dla wnioskodawców starających się o dostęp do tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi, tam gdzie to możliwe, informacje o procedurach uzyskiwania uprzedniej zgody lub akceptacji i udziału, jeśli to stosowne, społeczności tubylczych i lokalnych oraz ustanawiania wzajemnie uzgodnionych warunków, w tym dotyczących podziału korzyści; i

(c) Informacji o właściwych władzach krajowych, zainteresowanych społecznościach tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotach.

Krajowy punkt kontaktowy jest odpowiedzialny za kontakt z Sekretariatem.

2. Każda ze Stron wyznacza jeden lub więcej właściwych organów krajowych ds. dostępu i podziału korzyści. Właściwe władze krajowe, zgodnie z obowiązującymi narzędziami legislacyjnymi, administracyjnymi lub politycznymi, są odpowiedzialne za zapewnianie dostępu lub, na ile znajduje to zastosowanie, wydawania pisemnych zaświadczeń, że wymogi dostępu zostały spełnione oraz są odpowiedzialne za udzielanie informacji o obowiązujących procedurach i wymogach otrzymania uprzedniej zgody i przyjmowania wzajemnie uzgodnionych warunków.

3. Strona może wyznaczyć jeden podmiot do pełnienia funkcji zarówno punktu kontaktowego, jak i organu krajowej władzy.

4. Każda Strona, nie później niż w dniu wejścia dla niej w życie niniejszego Protokołu, podaje do Sekretariatu informacje dotyczące krajowego punktu kontaktowego i swojego właściwego organu lub organów władzy. W przypadku, gdy Strona wyznaczy więcej niż jeden organ władzy krajowej, musi przekazać do Sekretariatu, wraz z notyfikacją, odpowiednie informacje dotyczące zakresu obowiązków tych organów. Jeśli to ma zastosowanie, takie informacje powinny co najmniej określać, który właściwy organ władzy jest odpowiedzialny za udostępnianie zasobów genetycznych. Każda Strona niezwłocznie powiadomi Sekretariat o wszelkich zmianach dotyczących wyznaczonych krajowych punktów kontaktowych lub ich danych kontaktowych lub w zakresie obowiązków właściwych władz krajowych.

5. Zgodnie z ustępem 4, Sekretariat udostępni otrzymane informacje za pomocą Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści.

ARTYKUL 14

SYSTEM WYMIANY INFORMACJI O DOSTĘPIE I PODZIALE KORZYŚCI ORAZ DZIELENIE SIĘ INFORMACJAMI

1. System wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści jest niniejszym ustanowiony jako część systemu wymiany informacji zgodnie z Artykułem 18, ustęp 3 Konwencji. Służy on dzieleniu się informacjami związanymi z dostępem i podziałem korzyści. W szczególności zapewnia dostęp do informacji udostępnionych przez każdą ze Stron, dotyczących wdrażania Protokołu.

2. Nie naruszając ochrony informacji poufnych, każda ze Stron udostępnia Systemowi wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści wszelkich informacji wymaganych przez niniejszy Protokół, jak również informacji wymaganych na podstawie decyzji podjętych przez Konferencje Stron służące jako posiedzenia Stron niniejszego Protokołu. Informacje te zawierają:

(a) Narzędzia legislacyjne, administracyjne lub polityczne dotyczące dostępu i podziału korzyści;

(b) Informacje dotyczące krajowego punktu kontaktowego oraz właściwego krajowego organu lub organów władzy;

(c) Zezwolenia lub ich odpowiedniki wydane w momencie dostępu, jako dowód decyzji uzyskania uprzedniej zgody i ustanowienia wspólnie uzgodnionych warunków.

3. Dodatkowe informacje, jeśli są dostępne i jeśli to właściwe, mogą zawierać:

(a) Właściwe władze społeczności tubylczych i lokalnych oraz informacje o ich ustanowieniu;

(b) Modelowe elementy kontraktu;

(c) Metody i narzędzia dla monitoringu zasobów genetycznych; i

(d) Kodeksy postępowania i najlepsze praktyki.

4. Sposoby funkcjonowania Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, w tym raporty na temat jego działalności, będą przedmiotem rozważań i decyzji podjętych przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu na jego pierwszym spotkaniu, a następnie będą poddawane dalszemu stałemu przeglądowi.

ARTYKUL 15

ZGODNOŚĆ Z USTAWODAWSTWEM KRAJOWYM I PRZEPISAMI WYKONAWCZYMI DOTYCZĄCYMI DOSTĘPU I PODZIAŁU KORZYŚCI

1. Każda Strona zapewnia odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne narzędzia legislacyjne, administracyjne lub polityczne, aby wykazać, że zasoby genetyczne wykorzystywane w ramach jej jurysdykcji zostały pozyskane na podstawie uprzedniej zgody, i że wzajemnie uzgodnione warunki zostały ustanowione, zgodnie z wymogami krajowego ustawodawstwa i przepisami wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści drugiej Strony.

2. Strony podejmują odpowiednie, skuteczne i adekwatne działania dotyczące sytuacji niezgodności z narzędziami ustanowionymi zgodnie z ustępem 1.

3. Strony, o ile to możliwe i właściwe, współpracują w przypadkach domniemanego naruszenia krajowego ustawodawstwa i przepisów wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści, o których mowa w ustępie 1.

ARTYKUŁ 16

ZGODNOŚĆ Z KRAJOWYM USTAWODAWSTWEM I PRZEPISAMI WYKONAWCZYMI DOTYCZĄCYM DOSTĘPU I PODZIAŁU KORZYŚCI W ODNIESIENIU DO TRADYCYJNEJ WIEDZY ZWIĄZANEJ Z ZASOBAMI GENETYCZNYMI

1. Każda Strona zapewnia odpowiednie, skuteczne i proporcjonalne narzędzia legislacyjne, administracyjne lub polityczne, aby wykazać, że tradycyjna wiedza związana z zasobami genetycznymi wykorzystywana w ramach jej jurysdykcji została pozyskana na podstawie uprzedniej zgody lub akceptacji i z udziałem społeczności tubylczych i lokalnych oraz że wzajemnie uzgodnione warunki zostały ustanowione, zgodnie z wymogami krajowego ustawodawstwa i przepisami wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści drugiej Strony, tam gdzie istnieją takie społeczności tubylcze i lokalne.
2. Każda Strona podejmuje odpowiednie, skuteczne i adekwatne działania dotyczące sytuacji niezgodności z narzędziami ustanowionymi zgodnie z ustępem 1.
3. Strony, o ile to możliwe i właściwe, współpracują w przypadkach domniemanego naruszenia krajowego ustawodawstwa i przepisów wykonawczych dotyczących dostępu i podziału korzyści, o których mowa w ustępie 1.

ARTYKUŁ 17

MONITORING WYKORZYSTANIA ZASOBÓW GENETYCZNYCH

1. W celu wsparcia zgodności z wymogami, każda ze Stron podejmuje działania, jeśli to właściwe, dla monitorowania i zwiększania przejrzystości wykorzystania zasobów genetycznych. Działania takie obejmują:
 - (a) Ustanowienie jednego lub więcej punktów kontrolnych, a mianowicie:
 - (i) Ustanowione punkty kontrolne zbierałyby lub otrzymywałyby, jeśli byłoby to stosowne, odpowiednie informacje dotyczące uprzedniej zgody, źródła pochodzenia zasobów genetycznych, ustanowienia wzajemnie uzgodnionych warunków, i/lub wykorzystania zasobów genetycznych, jeśli to stosowne;
 - (ii) Każda Strona, jeśli to stosowne i w zależności od szczególnych właściwości ustanowionych punktów kontrolnych, wymaga, aby użytkownicy zasobów genetycznych dostarczali informacje określone w ustępie 1 do ustanowionego punktu kontrolnego. Każda Strona podejmuje odpowiednie, skuteczne i adekwatne działania uwzględniające sytuacje nie zastosowania się do tego wymogu;
 - (iii) Takie informacje, łącznie z tymi pochodzącymi z międzynarodowych certyfikatów zgodności, tam gdzie są one dostępne, będą, nie naruszając ochrony poufnych informacji, dostarczane stosownym krajowym władzom; Stronie dostarczającej uprzedniej zgody oraz do Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, jeśli to stosowne;
 - (iv) Punkty kontrolne muszą być skuteczne i powinny spełniać funkcje pozwalające na wdrażanie ustępu 1(a). Powinny być dostosowane do wykorzystywania zasobów genetycznych lub do gromadzenia stosownych informacji na każdym etapie, między innymi badań, opracowywania, innowacji, przed komercjalizacją lub podczas komercjalizacji.

(b) Zachęcanie użytkowników i dawców zasobów genetycznych do zawarcia we wzajemnie uzgodnionych warunkach postanowień dotyczących dzielenia się informacją na temat przebiegu wdrażania tych warunków, w tym przez wymogi raportowania; i

(c) Zachęcanie do wykorzystania efektywnych ekonomicznie narzędzi i systemów komunikacji.

2. Zezwolenie lub jego odpowiednik wydany zgodnie z Artykułem 6, ustęp 3 (e) i udostępniony przez System wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści, stanowi międzynarodowy certyfikat zgodności.

3. Międzynarodowy certyfikat zgodności służy jako dowód, że zasoby genetyczne, których dotyczy, zostały udostępnione zgodnie z uprzednią zgodą i że wzajemnie uzgodnione warunki zostały ustanowione, zgodnie z wymogami krajowego ustawodawstwa lub przepisami wykonawczymi dotyczącymi dostępu i podziału korzyści Strony udzielającej uprzedniej zgody.

4. Międzynarodowy certyfikat zgodności zawiera co najmniej informacje dotyczące następujących kwestii, o ile nie są one poufne:

- (a) Organu wydającego zaświadczenie;
- (b) Daty wydania;
- (c) Danych dawcy;
- (d) Unikalnego identyfikatora certyfikatu;
- (e) Osoby lub podmiotu, dla którego została wydana uprzednia zgoda;
- (f) Przedmiotu sprawy lub zasobów genetycznych objętych certyfikatem;
- (g) Potwierdzenia, że zostały ustanowione wzajemnie uzgodnione warunki;
- (h) Potwierdzenia, że została uzyskana uprzednia zgoda; i
- (i) Komercyjnego i/lub nie-komercyjnego wykorzystania.

ARTYKUŁ 18

ZGODNOŚĆ ZE WZAJEMNIE UZGODNIONYMI WARUNKAMI

1. Wdrażając Artykuł 6, ustęp 3 (g) (i) i Artykuł 7, każda Strona zachęca dawców i użytkowników zasobów genetycznych i/lub tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi, do zawarcia, jeśli to stosowne, w postanowieniach wzajemnie uzgodnionych warunków przepisów dotyczących rozwiązywania sporów, w tym:

- (a) Jurysdykcji, w ramach której będą rozwiązywane spory;
- (b) Prawa właściwego; i/lub
- (c) Możliwości alternatywnego rozwiązywania sporu, takie jak mediacja czy arbitraż.

2. Każda Strona zapewnia dostępność drogi prawnej w przypadkach sporów wynikających z wzajemnie uzgodnionych warunków, w ramach jej prawodawstwa krajowego, zgodnie z właściwymi wymogami jurysdykcyjnymi.

3. Strony podejmują skuteczne działania, jeśli to stosowne, dotyczące:

(a) Dostępu do wymiaru sprawiedliwości; i

(b) Wykorzystania mechanizmów związanych z obustronnym uznaniem i wdrożeniem zagranicznych wyroków i orzeczeń arbitrażowych.

4. Skuteczność niniejszego artykułu jest sprawdzana przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu zgodnie z Artykułem 31 niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 19

MODELOWE ELEMENTY KONTRAKTU

1. Każda Strona zachęca, odpowiednio, do opracowywania, aktualizacji i wykorzystywania sektorowych i międzysektorowych modelowych elementów kontraktu dla wzajemnie uzgodnionych warunków.

2. Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu okresowo sporządza ocenę wykorzystania sektorowych i międzysektorowych modelowych elementów kontraktu.

ARTYKUŁ 20

KODEKS POSTĘPOWANIA, WYTYCZNE I NAJLEPSZE PRAKTYKI I/LUB STANDARDY

1. Każda Strona zachęca, jeśli to stosowne, do opracowywania, aktualizacji i wykorzystywania dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk i/lub standardów związanych z dostępem i podziałem korzyści.

2. Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu okresowo sporządza bilans wykorzystania dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk i/lub standardów oraz rozważa przyjęcie określonych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk i/lub standardów.

ARTYKUŁ 21

PODNIOSZENIE ŚWIADOMOŚCI

Każda Strona podejmuje działania w celu podnoszenia świadomości co do znaczenia zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi, oraz związanymi z tym sprawami dostępu i podziału korzyści. Działania te mogą uwzględniać, między innymi:

(a) Promowanie niniejszego Protokołu wraz z jego celem;

(b) Organizowanie spotkań społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów;

- (c) Zorganizowanie i prowadzenie punktu pomocy dla społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów;
- (d) Rozpowszechnianie informacji za pomocą krajowego systemu wymiany informacji;
- (e) Promowanie dobrowolnych kodeksów postępowania, wytycznych i najlepszych praktyk i/lub standardów w konsultacji ze społecznościami tubylczymi i lokalnymi oraz zainteresowanymi podmiotami;
- (f) Promowanie, jeśli to stosowne, krajowej, regionalnej i międzynarodowej wymiany doświadczeń;
- (g) Edukowanie i szkolenie użytkowników i dawców zasobów genetycznych i tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi w zakresie ich obowiązków wynikających z dostępu i podziału korzyści;
- (h) Włączenie społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów we wdrażanie niniejszego Protokołu; i
- (i) Podnoszenie świadomości o protokołach i procedurach społeczności tubylczych i lokalnych.

ARTYKUŁ 22

POTENCJAŁ

1. Strony współpracują w budowaniu potencjału, jego rozwoju i wzmocnieniu zasobów ludzkich i możliwości instytucjonalnych w celu skutecznego wdrażania niniejszego Protokołu przez Strony będące krajami rozwijającymi się, w szczególności najslabiej rozwiniętymi i krajami rozwijającymi się będącymi małymi wyspami, oraz przez Strony, których gospodarka jest w okresie przejściowym, w tym przez istniejące instytucje i organizacje globalne, regionalne, subregionalne i krajowe. W tym kontekście Strony powinny ułatwiać włączanie społeczności tubylczych i lokalnych oraz odpowiednich zainteresowanych podmiotów, w tym organizacje pozarządowe i sektor prywatny.
2. Potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się, w szczególności najslabiej rozwiniętymi i krajami rozwijającymi się będącymi małymi wyspami, oraz Stron, których gospodarka jest w okresie przejściowym, w zakresie zasobów finansowych zgodnie z odpowiednimi postanowieniami Konwencji, są w pełni brane pod uwagę przy budowaniu i rozwijaniu potencjału dla wdrażania niniejszego Protokołu.
3. Jako podstawa dla odpowiednich działań związanych z wdrożeniem niniejszego Protokołu, Strony będące krajami rozwijającymi się, w szczególności najslabiej rozwiniętymi i krajami rozwijającymi się będącymi małymi wyspami, oraz Strony, których gospodarka jest w okresie przejściowym, powinny zidentyfikować swoje krajowe potrzeby i cele w zakresie potencjału, za pomocą krajowej samooceny potencjału. Robiąc to, Strony te powinny wspierać potrzeby i priorytety w zakresie potencjału społeczności tubylczych i lokalnych oraz zainteresowanych podmiotów. Potrzeby i priorytety powinny być zidentyfikowane przez te społeczności i podmioty, podkreślając potrzeby i priorytety kobiet w tym zakresie.
4. We wspieraniu wdrażania niniejszego Protokołu, budowanie potencjału i jego rozwijanie może dotyczyć, między innymi, następujących kluczowych obszarów:
 - (a) Potencjał do wdrażania i wypełniania zobowiązań niniejszego Protokołu;

- (b) Potencjał do negocjowania wzajemnie uzgodnionych warunków;
- (c) Potencjał do opracowania, wdrożenia i egzekwowania krajowych narzędzi prawnych, administracyjnych lub politycznych dotyczących dostępu i podziału korzyści; i
- (d) Potencjał krajów do rozwijania swoich wewnętrznych możliwości badawczych w celu dodania wartości ich własnym zasobom genetycznym.

5. Działania zgodne z ustępami od 1 do 4 mogą uwzględniać między innymi:

- (a) Rozwój pod względem prawnym i instytucjonalnym;
- (b) Promowanie równości i sprawiedliwości w negocjacjach, przez np. szkolenie w zakresie negocjacji wzajemnie uzgodnionych warunków;
- (c) Monitorowanie i egzekwowanie zgodności z wymaganiami;
- (d) Wykorzystywanie najlepszych dostępnych narzędzi komunikacyjnych i systemów internetowych dla działań związanych z dostępem i podziałem korzyści;
- (e) Rozwój i wykorzystanie metod waloryzacji;
- (f) Bioprospekting, badania z nim związane i badania taksonomiczne;
- (g) Transfer technologii oraz potencjał infrastrukturalny i techniczny powodujący, że taki transfer technologii jest zrównoważony;
- (h) Zwiększanie wkładu działań na rzecz dostępu i podziału korzyści na rzecz ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów;
- (i) Działania specjalne mające na celu zwiększanie potencjału zainteresowanych podmiotów w odniesieniu do dostępu i podziału korzyści; i
- (j) Działania specjalne mające na celu zwiększanie potencjału społeczności tubylczych i lokalnych, z naciskiem na zwiększanie potencjału kobiet w ramach tych społeczności, w odniesieniu do dostępu do zasobów genetycznych i/lub tradycyjnej wiedzy związanej z zasobami genetycznymi.

6. Informacje dotyczące budowania potencjału i wypracowywania inicjatyw na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym, podejmowanych zgodnie z ustępami od 1 do 5, powinny być przekazane do Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści w celu promowania synergii oraz koordynacji w budowaniu i rozwoju potencjału w zakresie dostępu i podziału korzyści.

ARTYKUŁ 23

TRANSFER TECHNOLOGII, WSPÓŁPRACA I WSPÓŁDZIAŁANIE

Zgodnie z Artykułami 15, 16, 18 i 19 Konwencji, Strony współpracują i współdziałają w badaniach technicznych i naukowych oraz programach rozwojowych, w tym w biotechnologicznych pracach badawczych, jako działaniach na rzecz osiągnięcia celu Protokołu. Strony podejmują się promować i zachęcać do dostępu do technologii przez, i transferu technologii do, Stron będących krajami rozwijającymi się, w tym najslabiej rozwiniętymi i krajami będącymi małymi wyspami oraz Stron z gospodarką w okresie przejściowym, w celu umożliwienia rozwoju i wzmocnienia solidnej i realnej podstawy technologicznej i naukowej, aby zrealizować cele Konwencji i niniejszego Protokołu. Tam, gdzie jest to możliwe, takie współdziałanie ma miejsce w i ze Stroną lub Stronami dostarczającymi takie zasoby, czyli z krajem lub krajami pochodzenia takich zasobów lub Stroną lub Stronami, które pozyskały zasoby genetyczne zgodnie z Konwencją.

ARTYKUŁ 24

KRAJE NIEBĘDĄCE STRONAMI

Strony zachęcają kraje niebędące Stronami do przestrzegania niniejszego Protokołu i do wnoszenia odpowiednich informacji do Systemu wymiany informacji o dostępie i podziale korzyści.

ARTYKUŁ 25

MECHANIZM FINANSOWY I ZASOBY FINANSOWE

1. Rozważając zasoby finansowe dla wdrażania niniejszego Protokołu, Strony biorą pod uwagę postanowienia Artykułu 20 Konwencji.
2. Mechanizm finansowy Konwencji jest mechanizmem finansowym niniejszego Protokołu.
3. W odniesieniu do budowania potencjału i jego rozwoju, o którym mowa w Artykule 22 niniejszego Protokołu, Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, dostarczając wytyczne, w odniesieniu do mechanizmu finansowego, o którym mowa w ustępie 2 powyżej, do rozpatrzenia przez Konferencję Stron, bierze pod uwagę potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się, w szczególności krajami najslabiej rozwiniętymi i krajami rozwijającymi się będącymi małymi wyspami oraz Stron z gospodarką w okresie przejściowym, w stosunku do zasobów finansowych, jak również potrzeb dotyczących potencjału i priorytetów społeczności tubylczych i lokalnych, w tym kobiet w ramach tych społeczności.
4. W kontekście ustępu 1, Strony również uwzględniają potrzeby Stron będących krajami rozwijającymi się, w szczególności krajami najslabiej rozwiniętymi i krajami rozwijającymi się będącymi małymi wyspami oraz Stron z gospodarką w okresie przejściowym, w ich wysiłkach na rzecz określenia i wdrożenia ich potrzeb w zakresie budowania i rozwoju potencjału dla celów wdrażania niniejszego Protokołu.
5. Wytyczne do mechanizmu finansowego Konwencji w odpowiednich decyzjach Konferencji Stron, w tym tych uzgodnionych przed przyjęciem niniejszego Protokołu mają zastosowanie *mutatis mutandis*, do postanowień niniejszego Artykułu.
6. Strony będące krajami rozwiniętymi mogą również dostarczać, a Strony będące krajami rozwijającymi się oraz Strony z gospodarką w okresie przejściowym wykorzystywać te finansowe lub

inne zasoby, w celu wdrażania postanowień niniejszego Protokołu we współpracy dwustronnej, regionalnej i wielostronnej.

ARTYKUŁ 26

KONFERENCJA STRON SŁUŻĄCA JAKO SPOTKANIE STRON NINIEJSZEGO PROTOKOŁU

1. Konferencja Stron służy jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu.
2. Strony Konferencji, które nie są Stronami Protokołu mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w trakcie każdego spotkania Konferencji Stron służącego jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu. W przypadku, gdy Konferencja Stron służy jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, decyzje podlegające pod niniejszy Protokół są podejmowane jedynie przez Strony niniejszego Protokołu.
3. Kiedy Konferencja Stron służy jako spotkanie Stron Protokołu, każdy członek Prezydium Konferencji Stron reprezentujący Stronę Konwencji, w tym czasie nie będącą Stroną niniejszego Protokołu, jest zastępowany przez członka wybieranego przez i spośród Stron niniejszego Protokołu.
4. Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, dokonuje regularnego przeglądu wdrażania niniejszego Protokołu oraz podejmuje, w ramach swojego mandatu, decyzje niezbędne do promowania jego skutecznego wdrażania. Pełni funkcje przypisane do niej przez niniejszy Protokół oraz:
 - (a) Przedstawia zalecenia dotyczące każdej kwestii niezbędnej do wdrażania niniejszego Protokołu;
 - (b) Ustanawia takie organy pomocnicze, które są niezbędne do wdrażania niniejszego Protokołu;
 - (c) Poszukuje i wykorzystuje, gdzie stosowne, pomoc i współpracę z, oraz informacje dostarczane przez właściwe organizacje międzynarodowe oraz międzyrządowe i pozarządowe organy;
 - (d) Ustanawia formę oraz częstotliwość przekazywania informacji mających być złożonych zgodnie z Artykułem 29 niniejszego Protokołu i analizuje takie informacje, jak również raporty złożone przez każdy organ pomocniczy;
 - (e) Rozważa i przyjmuje, w razie konieczności, poprawki do niniejszego Protokołu i jego załączników, jak również wszelkie dodatkowe załączniki do niniejszego Protokołu, które są uznane za niezbędne do wdrażania niniejszego Protokołu; i
 - (f) Wykonuje wszystkie inne funkcje, które mogą być wymagane do wdrażania niniejszego Protokołu.
5. Regulamin Konferencji Stron i finansowe zasady Konwencji są stosowane, *mutatis mutandis*, w ramach niniejszego Protokołu, z wyjątkiem sytuacji, gdy Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu zdecydowała inaczej w drodze konsensusu.
6. Pierwsze spotkanie Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu jest zwołane przez Sekretariat i odbywa się równocześnie z pierwszym spotkaniem Konferencji Stron, które jest zaplanowane po dacie wejścia w życie niniejszego Protokołu. Kolejne zwykłe posiedzenia Konferencji Stron służących jako posiedzenia Stron niniejszego Protokołu odbywają się równocześnie ze zwykłymi posiedzeniami Konferencji Stron, chyba że Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu zdecydowała inaczej.

7. Nadzwyczajne posiedzenia Konferencji Stron służących jako posiedzenia Stron niniejszego Protokołu odbywają się w innych terminach uznanych przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu za niezbędne, lub na pisemny wniosek którejkolwiek ze Stron, pod warunkiem, że w ciągu sześciu miesięcy od powiadomienia Stron przez Sekretariat, zostanie on poparty przez co najmniej jedną trzecią Stron.

8. Organizacja Narodów Zjednoczonych, ich wyspecjalizowane agencje i międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, jak również każde ich Państwo Członkowskie lub obserwatorzy, nie będący stroną Konwencji, mogą być reprezentowane jako obserwatorzy podczas posiedzeń Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu. Każdy organ lub agencja, zarówno krajowa, jak i międzynarodowa, rządowa, jak i pozarządowa, posiadająca kwalifikacje w kwestiach obejmowanych przez niniejszy Protokół, i która poinformowała Sekretariat o jej woli bycia reprezentowaną podczas posiedzenia Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu w roli obserwatora, może być do tego dopuszczony, chyba że co najmniej jedna trzecia obecnych Stron wyrazi sprzeciw. Dopuszczenie i udział obserwatora podlega regulaminowi, o których mowa w ustępie 5, z wyjątkiem sytuacji, które określono inaczej w niniejszym Artykule.

ARTYKUŁ 27

ORGANY POMOCNICZE

1. Każdy organ pomocniczy ustanowiony przez, lub na mocy Konwencji, w tym przez decyzję Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, może służyć niniejszemu Protokołowi. Każda taka decyzja określa zadania, jakie mają być podjęte.

2. Strony Konwencji, które nie są Stronami niniejszego Protokołu mogą uczestniczyć jako obserwatorzy w przebiegu każdego spotkania każdego takiego organu pomocniczego. W przypadku gdy organ pomocniczy Konwencji pełni funkcję organu pomocniczego niniejszego Protokołu, decyzje podlegające pod niniejszy Protokół są podejmowane jedynie przez Strony niniejszego Protokołu.

3. W przypadku gdy organ pomocniczy Konwencji pełni funkcję w związku ze sprawami dotyczącymi Protokołu, każdy członek prezydium organu pomocniczego reprezentujący Stronę Konwencji, w tym czasie nie będącą Stroną niniejszego Protokołu, jest zastępowany przez członka wybieranego przez, i spośród Stron niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 28

SEKRETARIAT

1. Sekretariat powołany w Artykule 24 Konwencji pełni funkcję Sekretariatu niniejszego Protokołu.

2. Artykuł 24, ustęp 1 Konwencji dotyczący funkcji Sekretariatu ma zastosowanie *mutatis mutandis*, do niniejszego Protokołu.

3. W zakresie w jakim są one odrębne, koszty usług Sekretariatu związane z niniejszym Protokołem będą pokryte przez Strony niniejszego Protokołu. Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron Protokołu podczas pierwszego spotkania podejmuje decyzję o niezbędnych ustaleniach dotyczących budżetu w tym zakresie.

ARTYKUŁ 29

MONITOROWANIE I RAPORTOWANIE

Każda Strona monitoruje wdrażanie jej zobowiązań w ramach niniejszego Protokołu z częstotliwością i w formacie określonym przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, składa raporty Konferencji Stron służącej jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu o działaniach podejmowanych do wdrażania niniejszego Protokołu.

ARTYKUŁ 30

PROCEDURY I MECHANIZMY PROMOWANIA ZGODNOŚCI Z NINIEJSZYM PROTOKOŁEM

Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, na pierwszym spotkaniu rozważa i przyjmuje procedury współpracy i mechanizmy instytucjonalne promowania zgodności z postanowieniami niniejszego Protokołu i odnoszące się do przypadków niezgodności. Te procedury i mechanizmy zawierają postanowienia dotyczące oferowania pomocy i porad, w stosownych przypadkach. Są one oddzielne od, i nie naruszają procedur i mechanizmów rozwiązywania sporów ustanowionych w Artykule 27 Konwencji.

ARTYKUŁ 31

OCENA I PRZEGLĄD

Konferencja Stron służąca jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu przeprowadza, cztery lata po wejściu w życie niniejszego Protokołu i następnie z częstotliwością określoną przez Konferencję Stron służącą jako spotkanie Stron niniejszego Protokołu, ocenę efektywności Protokołu.

ARTYKUŁ 32

PODPISANIE

Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisania przez Strony Konwencji w Siedzibie Głównej Organizacji Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku od dnia 2 lutego 2011 r. do dnia 1 lutego 2012 r.

ARTYKUŁ 33

WEJŚCIE W ŻYCIE

1. Niniejszy Protokół wchodzi w życie pięćdziesiątego dnia po dniu złożenia pięćdziesiątego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia przez Strony lub organizacje regionalnej integracji gospodarczej, które są Stronami Konwencji.

2. Dla państwa lub organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi niniejszy Protokół, albo też do niego przystąpi po złożeniu pięćdziesiątego dokumentu, o którym mowa w ustępie 1, niniejszy Protokół wchodzi w życie pięćdziesiątego dnia od daty, z którą to państwo lub organizacja regionalnej integracji gospodarczej złoży swój instrument ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, lub w dacie, z którą dla tego państwa lub organizacji regionalnej integracji gospodarczej wchodzi w życie Konwencja, zależnie od tego, która z tych dat jest późniejsza.

3. W rozumieniu ustępów 1 i 2, żaden dokument złożony przez organizację integracji gospodarczej nie jest liczony jako dodatkowy do tych, które złożyły państwa członkowskie takiej organizacji.

ARTYKUŁ 34

ZASTRZEŻENIA

Do niniejszego Protokołu nie mogą być wnoszone żadne zastrzeżenia.

ARTYKUŁ 35

WYCOFANIE SIĘ

1. Każda Strona może wycofać się z niniejszego Protokołu w dowolnym czasie po upływie dwóch lat od wejścia w życie niniejszego Protokołu dla tej Strony, w drodze przekazania Depozytariuszowi pisemnej notyfikacji.

2. Każde oświadczenie o wycofaniu się stanie się skuteczne po upływie jednego roku od dnia otrzymania przez Depozytariusza notyfikacji o wycofaniu się lub w takim późniejszym terminie, jaki został określony w notyfikacji o wycofaniu się.

ARTYKUŁ 36

TEKSTY AUTENTYCZNE

Oryginał niniejszego Protokołu, którego teksty w językach arabskim, chińskim, angielskim, francuskim, rosyjskim i hiszpańskim są jednakowo autentyczne, jest złożony u Sekretarza Generalnego Narodów Zjednoczonych.

NA DOWÓD CZEGO niżej podpisani, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

SPORZĄDZONO w Nagoi, dnia dwudziestego dziewiątego października, dwa tysiące dziesiątego roku.

Załącznik

KORZYŚCI FINANSOWE I NIEFINANSOWE

1. Korzyści finansowe mogą obejmować, ale nie są ograniczone do:
 - (a) Opłaty za dostęp/opłata za próbkę pobraną lub nabytą w inny sposób;
 - (b) Płatności z góry;
 - (c) Płatności ratalne;
 - (d) Płatności tantiemowe;
 - (e) Opłaty licencyjne w przypadku komercjalizacji;
 - (f) Specjalne opłaty uiszczane na fundusz powierniczy wspierający ochronę i zrównoważone wykorzystanie różnorodności biologicznej;
 - (g) Wynagrodzenia i warunki preferencyjne, jeśli zostały wzajemnie uzgodnione;
 - (h) Finansowanie badań;
 - (i) Spółki typu joint venture;
 - (j) Współwłasność odnośnych praw własności intelektualnej.
2. Korzyści niefinansowe mogą obejmować, ale nie są ograniczone do:
 - (a) Dzielenie się wynikami prac badawczo-rozwojowych;
 - (b) Współpracę, współdziałanie i wkład w badania naukowe i programy rozwojowe, w szczególności badania biotechnologiczne, jeśli jest to możliwe w kraju dostarczającym zasoby genetyczne;
 - (c) Uczestnictwo w tworzeniu produktu;
 - (d) Współpracę, współdziałanie i wkład w edukację i szkolenia;
 - (e) Dopuszczenie do obiektów *ex situ* zasobów genetycznych i do baz danych;
 - (f) Transfer do dostawcy zasobów genetycznych, wiedzy i technologii na sprawiedliwych i jak najbardziej korzystnych warunkach, w tym na warunkach koncesyjnych i preferencyjnych, jeśli takie uzgodniono, w szczególności wiedzy i technologii wykorzystania zasobów genetycznych, w tym biotechnologii, lub takich, które są właściwe dla ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej.
 - (g) Umacnianie potencjału w celu transferu technologii;
 - (h) Budowanie potencjału instytucjonalnego;
 - (i) Zasoby ludzkie i materialne wzmacniające potencjał administracji i egzekwowanie regulacji związanych z dostępem;
 - (j) Szkolenia związane z zasobami genetycznymi, przy pełnym udziale krajów dostarczających zasoby genetyczne i w miarę możliwości odbywające się w takich krajach;

- (k) Dostęp do informacji naukowych istotnych dla ochrony i zrównoważonego wykorzystania różnorodności biologicznej, w tym inwentaryzacja przyrodnicza i badania taksonomiczne;
- (l) Wkład w lokalną gospodarkę;
- (m) Badania skierowane bezpośrednio na potrzeby priorytetowe, takie jak zdrowie i bezpieczeństwo żywnościowe, biorąc pod uwagę wewnętrzne wykorzystanie zasobów genetycznych w kraju dostarczającym zasoby genetyczne;
- (n) Instytucjonalne i profesjonalne powiązania, które mogą być konsekwencją porozumień o dostępie i podziale korzyści oraz wynikająca z nich dalsza współpraca;
- (o) Korzyści z bezpieczeństwa żywnościowego i generowania dochodów;
- (p) Uznanie społeczne;
- (q) Współwłasność praw własności intelektualnej.